

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Beneficiorum Ecclesiasticorum Natvra, Ereptione, Qvalitatibvs Ad Ea Obtinenda Requisitis ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

497. Quis sit iudex competens in causa decimarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74477)

erit ad Episcopum aliumve Judicem competentem, de quo, quis sit, paulò post, ut is compellat solvi, vel restitui decimas.

Quaestio 496. Quà actione Ecclesia, aut ejus loco parochus vel Episcopus exigere possit decimas sibi debitas?

Respondeo primò: si quaestio sit super ipso jure decimandi, ad quem pertineat, Ecclesia instituere potest actionem confessoriam utilem, per quam petitur à Judice declarari, hoc jus sibi competere; sicut enim rei vindicatio actio est realis, & competit Domino pro rebus corporalibus obtinendis, ita dicta actio confessoria realis conceditur Domino pro juribus in corporalibus consequendis, Pirh. *ad tit. de decim. n. 156.* citans Gl. & Abb. *in c. tua. h. r. Suar. c. 36. n. 9.*

2. Secundò: si quaestio est de ipsis decimis, seu fructibus decimalibus nondum separatis à fundo, vel reliquis fructibus injustè detentis, agere potest Ecclesia ad separationem & solutionem, non quidem strictè dictà vindicatione, utpote quæ soli Domino competit, sed conditione ex lege seu canone; vel si decimæ debeantur ex consuetudine, conditione ex lege consuetudinaria approbata per legem Canonicam, quæ licet sit actio personalis, est tamen simul etiam in rem scripta, seu rei persecutoria, ita ut contra quemvis fructuum non decimatorum possessorem institui possit (unde etiam, non quidem directà, sed utilis vel vindicatio appellari potest, quæ datur quasi Domino, sive uti dominium in re habenti. *Suar. loc. cit. Pirh. n. 157.* juxta *c. pastor. alis. h. r. & Gl. in c. moderamine. v. sibi vindicant.* Porò hæc conditio ex canone competit quoque Ecclesia contra illum, qui fructus, sive adhuc hærentes solo, & à reliquis fructibus nondum separatos, sive jam separatos & decimatos, per dolum vel notabilem culpam seu negligentiam destruxit; cum tunc agi possit ad restitutionem fructuum decimalium, nempe ad id, quòd spectatis aliis annis Ecclesia solebat ac poterat percipere. *Pirh. num. 158.* citans *Innoc. in c. commissum. h. r. D. Tho. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 4.* Quin & contra Dominum prædii decimis obnoxii, dum is illud vendit vel locat colono tali pacto, ut Ecclesia ab emptore, vel conductore consequi nequeat decimas, ut dictus Dominus damnum Ecclesiæ illatum restituat, & solvat restitutionem decimarum. *Pirh. n. 159. & 160.* citans *D. Thom. ubi ante. Suar. c. 36. nu. 15.* cum dominus prædii teneatur id tali modo vendere, vel locare, ut Ecclesia decimis ex ea debitis non fraudetur, *e. in aliquibus h. r. Ecclesiæ,* ut ex *cit. c. collegitur, Abb. ibid. n. 3.* habente veluti jus quoddam in ipso fundo ratione decimarum, ob quod compellere possit dominum fundi, ut talibus colonis locet illum, qui fideliter & utiliter eum colant, ne decimis fraudetur, *Pirh. loc. cit. Unde & patet hanc conditionem rei persecutoriam esse utilitorem Ecclesiæ, quam directà & propria rei vindicatio.*

3. Probabiliter tamen videtur, non posse conveniri emptorem, seu novum possessorem prædii, & ab eo exigere decimas præteriti temporis, non solutas ab ejus domino seu venditore; eò quòd obligatio per se non iuratur fundo, ex quo solvuntur decimæ (secus ac tributa, quæ per se ex speciali juris dispositione ipsos fundos afficiunt, & ad novum possessorem transeunt, etiam cum obligatione

P. Leuren. Fori Benef. Tom. 1.

præterita tributa non soluta solvendi) sed solum respectivè, seu in ordine ad fructus, quibus per se & immediatè inest onus decimarum. Sed neque, ut dictum paulò supra, fundi sint jure pignoris obligati; adeoque antiquus possessor, seu venditor convenire possit & debeat, utpote qui fructus fundi præteritis annis percepit; non verò emptor, utpote ad quem dicti fructus non pervenerunt. Quibus si qui textus obstat videntur, intelligendi hi sunt, & loquuntur de onere præstandi decimas ex fructibus in futurum percipiendis, ad quos obligabitur emptor seu possessor novus, ad quem fundus pervenit. *Pirh. n. 161.* citans *Suar. c. 38. n. 9. Laym. Theol. mor. l. 4. tr. 4. c. 2. n. 5. Cantil. de decim. c. 4. num. 3. contra Abb. in c. cum homines. h. r. num. 6. Gigas de pens. q. 39. num. 12. Azor. p. 1. l. 7. c. 24. q. 2. Rebuff. q. 9. n. 9. Monet. de decim. c. 6. n. 18. Tiraq. Cenedo, & plures alios, quos citat & sequitur Barbof. *cit. c. 28. §. 4. a. nu. 11.* censentes in opinione esse Ecclesiæ, quem velit convenire, novum, an antiquum prædii possessorem; eò quòd onus solvendi decimas sit reale, & quòd pro decimis tacitè fundus sit hypothecatus.*

Quaestio 497. Quis sit Index competens in causa decimarum?

Respondeo: si causa decimarum est facti, & non juris, eò quòd non agatur, an decimæ debeantur, sed an decimæ debita soluta sint, an non, potest Ecclesia, prout maluerit, tam coram Judice Ecclesiastico, quam laico debitorem laicum, non verò Ecclesiasticum convenire; cum hæc causa sit fori mixti. *Castrop. cit. num. 5.* citans *Suar. de relig. tom. 1. tr. 2. l. 2. c. 38. n. 16. Fagund. ad 5. præcept. l. 3. c. 5. n. 2. Covar. qq. præf. c. 35. n. 1. Barb. cit. c. 28. §. 4. n. 1.* citans quamplur. contra *Azor. p. 1. l. 7. c. 36. q. 5.* & *Homobon. de Bonis. de exam. p. 2. tr. 8. c. 8. q. 24.* (in quorum sententiam inclinat *Pirh. n. 162.* etsi probabilior em dicat responsionem nostram) existimantes & tunc solum Ecclesiasticum esse Judicem competentem, eò quòd quaestio facti decimarum ex quaestione juris decimarum, quæ spiritualis est, videatur inseparabiliter dependere, ita ut qui de ista, etiam de hac cognoscere debeat, quod solum Judici ecclesiastico competit. quod ipsum tamen rectè negat *Barbof. n. 2.* cum constet, harum quaestionum unam ab altera distinctà esse, solumque contraheretur, an solverit, aut perceperit decimas; non autem an sint solvenda.

2. Secundò, si causa seu quaestio est juris, quia tractatur nimirum de jure, quo decimæ debentur, de expensis, quibus solvenda; de loco, quantitate, qualitate, &c. solus Juxta Ecclesiasticus est competens; eò quòd causa illa sit spiritualis, A. A. *idem.*

3. Terriò, causa decimarum datarum in feudum laicis cognoscenda & discutienda est coram Judice ecclesiastico; eò quòd licet dominium hujusmodi decimarum, seu potius fructuum decimalium spectet ad laicos, & feudum censetur saeculare, oriatur tamen & dependeat à jure spirituali & ecclesiastico, ut *Pirh. n. 163.* & *Barb. n. 2.* cum hæc tamen limitatione, dum nimirum non in perpetuum, sed limitato tempore, vel limitatis personis feudum concessum esset, ex eo, quòd tunc Ecclesia non videatur rem integrè alienasse, & quasi profanam fecisse. *Azor. l. cit. c. 39. q. 3. Fagund. l. cit. n. 5. Castrop. n. 6. Barb. cit. n. 2.* Dum verò hoc deci-

marum

T

marum feudum à Pontifice concessum esset alicui ejusque hæredibus & successoribus in perpetuum, causa decimarum agitari & cognosci à Judice seculari potest; eò quòd causa illa ob dictam concessionem perpetuam factam laicis jam desinat esse spiritualis, & sit temporalis, & tanquam temporalis transmittitur & alienatur inconsulto Ordinario. Castrop. ceterique AA. *ll. cit.* & plurimi alii, quos citat Barb. *loc. cit.* Posse quoque laicos adire Judices seculares, ut hi eos defendant, dum Ecclesia ab eis exigit decimas non solutas, eò quòd existimet, eos non habere privilegium vel præscriptionem, censet Covar. *cit. c. 35. num. 2.* Guttier. *præd. qq. l. 1. c. 14. num. 5.* quorum sententiam sane probabilem judicat Castrop. *num. 7.* eò quòd, dum solum tractatur, an privilegium habeant, vel præscripserint, an non, sit quaestio facti, non juris, cum habere privilegium, aut præscripsisse ad factum spectet, non ad jus. Secus tamen esse ait, si Ecclesia prætendat à laicis decimas; eò quòd judicet præscriptionem non esse legitimam, vel privilegium non esse validum; eò quòd jam non sit quaestio facti, sed juris, eaque de re spirituali, vel annexa spirituali.

4. Quartò in causa possessoria decimarum, seu dum controversia est de causa possessionis, seu de jure possidendi decimas, dum lis agitur contra laicum, is conveniendus est, & lis agitanda coram solo Judice Ecclesiastico juxta probabiliorum; eò quòd possessio sumpta non pro nuda detentione rei, sed pro jure possidendi seu detinendi in jure spirituali sit spiritualis. Pirh. *cit. nu. 163.* Castrop. *n. 8.* citans Covar. *ubi ante. n. 1.* Barb. remittens ad quamplurimos à se citatos, & pro probatione adducens, quòd possessio rei spiritualis licet sit merè temporalis & laicalis, judex tamen ecclesiasticus de sola possessione non minus cognoscat, quam de proprietate; cum qualitas spiritualis qualitatem temporalem absorbeat, & ad se trahat, pro hoc ipso citans Monachum, Covar. & c.

5. Quintò conductorem laicum decimarum ratione non soluti pretii conductionis conveniri posse tam coram Judice laico, quam ecclesiastico; eò quòd sit quaestio facti, tenent Fagund. *loc. cit. num. 11.* apud Castrop. *n. 9.* qui tamen ipse censet, necessariò conveniendum coram Judice laico; cum ista causa neque sit ecclesiastica de jure, neque de facto; dum neque est super jure decimandi, neque super decimis solvendis ab iis, qui eas debent; sed sit causa omnino profana & secularis, nimirum implere contractum, & promissis stare de solvendo pretio, quo decimæ conductæ. Quòd si tamen conductor in contractu conductionis se submittat Judici Ecclesiastico, poterunt coram illo conveniri, citatque pro se Covar. *cit. c. 35. n. 2.*

Quaestio 498. Veluti pro clausula materiae decimarum, quale jus habeat Ecclesia, seu ejus Rectores in decimis?

1. **R**espondeo primò: Ecclesia non habet dominium perfectum, aut etiam propriè dictum & rigorosum, etiam pro indiviso decimarum seu fructuum decimarum, dum hi nondum à fundo, aut à reliquis fructibus sunt separati; quousque enim facta non est dicta separatio, sed durat adhuc ista permixtio, Ecclesia non habet jus plenum utendi aliquà parte illorum fructuum; cum non sit major ratio de una quam de altera parte, sed

omnes adhuc sint in bonis & dominio ejus, cujus sunt pradia, cum fructus sequantur dominium rei frugifera. Pirh. *num. 54.* citans Suar. *c. 36. n. 8.* Castrop. *d. unica. de decimis. p. 2. n. 3.*

2. Secundò habet tamen non solum jus personale, sed etiam reale in illa decima parte fructuum eo modo, seu quale jus habet usufructuarius in fructibus nondum collectis & perceptis, v. g. usufructuarius, cui legato relicta est pars decima fructuum alicujus hereditatis. Pirh. & Castrop. *l. cit.* & apud hunc Less. *de iust. c. 39. n. 15.* Fagund. *cit. c. 6. n. 4.* Suar. *cit. c. 36. n. 8.* Vocatur autem hoc dominium imperfectum jus utile, & in re, & non solum ad rem, cum Dominus fundi nequeat tales fructus in præjudicium usufructuarii alienare, potestque illos usufructuarius recipere, ad quemcunque deveniant; uti in præsentem potest Ecclesia decimam eorum partem recuperare sibi, etiam si non sint amplius in potestate parochiani; sed alterius, qui bonà fide titulo donationis, v. g. vel emptionis eos fructus possidet. AA. *idem.* Unde jam

3. Inferitur primò, iniquum possessorem debere parochiano tanquam eorum fructuum domino eos in integrum restituere, quia sunt ejus præcipuè ac principaliter; neque posse decimam detrahere, & reddere Ecclesiae, nisi dum ei constaret, dominum directum negligentem esse, & non traditurum illam Ecclesiae. Castrop. *num. 5.* ex Suar. ubi etiam subdit contra Fagund. *loc. cit. num. 9.* iniquo raptore non restituente fructus, parochianum, etiam dum non fuit in mora solvendi, & citra ejus culpam rapti sunt fructus, teneri adhuc restituere Ecclesiae decimas; cum illa decimæ non essent Ecclesiae propriè & perfectè, quousque separata à cumulo, & aliquo modo tradita Ecclesiae; adeoque non Ecclesiae, sed Domino pereant; hunc autem non teneri nec ex re accepta, nec ex injusta acceptione, sed ratione debiti contracti ex collectione fructuum, ut contingit in mutuo.

4. Inferitur secundò, eminentem fructus indecimatatos bonà fide teneri reddere Ecclesiae decimas, cum fructus indecimatati cum illo onere transeant; potest tamen agere contra venditorem, qui teneretur eum servare indemnem. Castrop. *num. 7.* cum D. Tho. *l. cit.* & Less. *n. 13.* Fagund. *cit. c. 6. n. 2.* Suar. *c. 36. num. 13. & c.*

5. Inferitur tertio, Ecclesiam adhuc habere jus contra venditorem decimarum ratione debiti, quòd ille contraxit propter collectionem fructuum, solvendi decimas, etsi vendens explicasset, fructus non esse decimatatos, & emptor hoc onus in se suscepisset; eò quòd sine consensu Ecclesiae fructus alienavit, & alteri obligationem solvendi imposuit, Item contra ipsum emptorem, tum ob injustam acceptionem, tum ob rem acceptam, quæ est Ecclesiae quo ad decimam partem. Castrop. ex Suar. & Less. & Bonacin. *d. ult. de præcep. Eccles. q. 5. p. 3. num. 10.*

6. Inferitur quartò, devastantem injustè aliorum segetes, impediendam à pitatione, non teneri restituere decimam illorum partem Ecclesiae (etsi contrarium teneat Fagund. *cit. c. 6. n. 8.*) quia Ecclesiae solum debentur decimæ de fructibus collectis non colligendis. Castrop. *n. 9.* citans Less. Covar. Molin. & c. addensque non teneri ad hoc, qui in metendis segetibus, in conservandis pecoribus recenter natis incurius & negligens fuit; cum non teneatur, nec ratione rei acceptæ, quæ nulla est, nec ratione injustæ acceptionis, cum non commiserit injusti-